

Klient- och patientsäkerhet och munhälsovård

Samverkan mellan munvården och övriga social- och hälsovårdstjänster bidrar till en bättre klient- och patientsäkerhet.

Text: Nora Hiivala

OD, specialisttandläkare inom hälso- och sjukvård, specialkompetens inom kvalitet och patientsäkerhet inom hälso- och sjukvården, övertandläkare, Helsingfors stad

En av ordförandena för strategigrupperna inom spets 1 i Klient- och patientsäkerhetsstrategin

Munhälsa är förmåga att tala, le, lukta, smaka, bita, svälja och förmedla olika slags känslor via ansiktsuttryck¹. Den är alltså en oskiljaktig del av vårt välbefinnande och vår hälsa. Också WHO betonar munhälsans betydelse för allmänhälsan och förespråkar att munvården bör inkluderas i primärvården². Det finns starka motiveringar för detta: muninfektioner är skadliga för personer med hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes, reuma- och njursjukdomar och för dem som har nedsatt immunförsvar till följd av sjukdom eller medicinering³. Också bett- och sväljsvårigheter hos äldre leder lätt till försämrat näringsintag och till och med till ökad dödlighet⁴. Att ta hand om sin mun är viktigt också exempelvis inför cancerbehandlingar och endoprosesoperationer. Genom god munvård kan vi alltså öka effektiviteten och säkerheten vid vården av många andra sjukdomar.

En dåligt omskött mun kan också vara ett tecken på marginalisering. Inom munhälsovården sköts invånare i alla åldrar och den är därför en viktig plats där man kan identifiera personer som löper risk för marginalisering och hänvisa dem till andra tjänster i tid. Genom att förbättra samarbetet mellan olika professionella har välfärdsområdena nu en chans att skapa ett ännu säkrare servicenät för klienter med ett stort stödbehov.

Utveckling av patientsäkerhetskulturen

Inom munvården är grundprinciperna för klient- och patientsäkerheten precis desamma som inom andra vårdsektorer: munnen och resten av kroppen kan inte skiljas åt här heller. Inom munhälsovården är allvarliga negativa händelser sällsynta och sällan livshotande. Skadade eller förloerade tänder kan oftast ersättas med nya. Det har

bidragit till att det systematiska patientsäkerhetskänket har utvecklats lite långsammare än inom vissa andra områden⁵. Först under det senaste årtiondet har munhälsovården tagit till sig en patientsäkerhetskultur, där det också bedrivs systematisk forskning om ämnet⁶.

Vid utvecklingen av alla slags vårdtjänster är det viktigt att engagera också klienter, patienter och anhöriga bättre än tidigare. Via deras erfarenheter kan vi lära oss om situationer som ger upphov till otrygghet eller avvikelser. Det väsentliga är att vi utvecklar vårt arbete utgående från den information som vi får från olika källor och också gör resultaten av utvecklingsarbetet mer synliga för dem som anlitar tjänsterna.

Varje yrkesperson inom social- och hälsovården bär ansvar för klient- och patientsäkerheten i sitt eget arbete. Säkerhetskulturen utvecklas ändå bäst via samarbete. Därför är det viktigt att också de som arbetar inom munhälsovården deltar aktivt i välfärdsområdenas säkerhets- och kvalitetsarbete och i Klient- och patientsäkerhetscentrets nätverk för att lära sig om god praxis, bidra med sin sakkunskap och komma överens om gemensamma metoder för uppföljning av säkerheten. ○

¹ World Dental Federations definition av munhälsa, FDI's definition of oral health

² World Health Organization 2021, Resolution on oral health WHA74.5

³ Ruokonen H, Meurman JH. Suun terveys ja krooniset sairaudet, Duodecim 2017;133:1484-9

⁴ Pitkälä K. Vanhuksen vajaaravitsemuksen syy voi olla huono suun terveys, Suom Lääkäril, 2021; 76:44;2535-2535

⁵ Kalenderian E et al. Classifying Adverse Events in the Dental Office. J Patient Saf. 2021 September 01; 17(6): e540-e556.

⁶ Hiivala N. Patient safety incidents, their contributing and mitigating factors in dentistry, 2016 (thesis)

